

Asia: VN/14704/2024

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Tiivistelmä lausunnon keskeisestä sisällöstä

STTK pitää ammatilliseen koulutukseen kohdistuvia rahoitusleikkauksia osaavan työvoiman saatavuuden ja yksilöiden koulutusmahdollisuuksien kannalta erittäin vahingollisina. Leikkaukset tulevat vähentämään merkittävästi aikuisten alanvaihtajien mahdollisuuksia kouluttautua uuteen ammattiin tai nostaa omaa koulutus- ja osaamistasoa.

Jatkuvaan oppimiseen on kohdistettu kuluvalle hallituskaudella useita leikkauksia, joiden yhteisvaikutuksista ei ole tähän mennessä tehty minkäänlaista arviointia. Leikkausten kokonaismäärä on jo yli 300 miljoonaa, kun otetaan huomioon aikuiskoulutustuen lakkauttaminen ja eri koulutusasteille kohdistetut leikkaukset.

STTK ei kannata esitystä, jossa poistettaisiin ammatillisen koulutuksen järjestäjien velvollisuus laatia tutkinto- tai koulutuskohtainen osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelma. Lukiokoulutuksen normien purkamista koskevia ehdotuksia tulisi täydentää ja huomioida myös laadunhallinnan näkökulma.

Ammatillisesta koulutuksesta annettua lakia koskevat säädösehdotukset

Henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma. Esityksen mukaan koulutuksen järjestäjillä ei olisi velvollisuutta tunnistaa ja tunnustaa oppivelvollisten opiskelijoiden osalta esimerkiksi harrastustoiminnassa hankittua osaamista. STTK pitää esityksen vaikutusta vähäisenä ja huomauttaa, että se asettaisi oppivelvolliset ja aikuiset opiskelijat erilaiseen asemaan.

Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelma. STTK ei kannata esitystä, jossa poistettaisiin koulutuksen järjestäjien velvollisuus laatia tutkinto- tai koulutuskohtainen osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelma. Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmat nähdään tärkeänä laadunhallinnan välineinä, joilla koulutuksen järjestäjät ohjaavat käytännön arviointityötä.

Lukiolakia koskevat säädösehdotukset

Opetussuunnitelmaan perustuva vuosisuunnitelma. Esityksen mukaan koulutuksen järjestäjiltä poistettaisiin velvoite laatia vuosittain opetussuunnitelmaan perustuva suunnitelma, jossa määrätään tarkemmin mm. opetuksen yleisestä järjestämisestä, yhteistyöstä muiden oppilaitosten kanssa ja itsenäisestä opiskelusta. Lukiokoulutuksen vuosisuunnitelman voi nähdä laadunhallinnan välineenä, joka ohjaa opetuksen järjestämistä arjen tasolla. Esitystä vuosisuunnitelman laatimista koskevan velvoitteen poistamisesta perustellaan etupäässä säästökeinona, ja esitystä tulisi vähintäänkin täydentää laadunhallinnan näkökulmasta tapahtuvalla tarkastelulla.

Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyövelvoitteen väljentämisen tosiasialliset vaikutukset saattavat jäädä vähäisiksi, koska lakiin jäisi yhteistyötä koskeva yleisvelvoite ja kustannusvaikutuskin on arvioitu marginaaliseksi.

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettua lakia koskevat säädösehdotukset

STTK katsoo, että 100 miljoonan euron leikkaus aikuisille suunnattuun ammatilliseen koulutukseen heikentää merkittävästi työikäisten mahdollisuuksia osallistua jatkuvaan oppimiseen ja voi entisestään vaikeuttaa osaavan työvoiman saatavuutta monilla toimialoilla ja ammateissa. Leikkausten vaikutukset ulottuvat pitkälle tulevaisuuteen.

Ammatilliseen koulutukseen kohdistuva leikkaus tulee vähentämään aikuisille suunnattua koulutustarjontaa ja heikentämään aikuisten alanvaihtajien mahdollisuuksia kouluttautua uuteen ammattiin. Aikuisopiskelijoiden osuus on merkittävä monilla työvoimapulasta kärsivillä aloilla. Mahdollisuudet osaamis- ja koulutustason nostoon ammatillisessa koulutuksessa heikkenevät, kun leikkaukset kohdistuvat myös ammatti- ja erikoisammattitutkintoihin. Lausunnoilla oleva esitys jättää päätökset leikkausten kohdentamisesta ja niiden vaikutusten minimoimisesta koulutuksen järjestäjille. Uhkana on, että koulutuspaikkojen väheneminen heikentää osaavan työvoiman saatavuutta myös pitkällä aikavälillä.

Muut kommentit

Samaan aikaan lausunnoilla olevan esityksen kanssa valmistellaan ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmän muuttamista ja uutta kokeilulainsäädäntöä, jolla olisi merkittäviä vaikutuksia koulutuksen järjestäjien toimintaan ja toiminnan ohjaukseen. Ammatillisen koulutuksen pitkäjänteisen kehittämisen kannalta olisi tärkeää, että valmisteilla olevia muutoksia käsitellään kokonaisuutena.

Nousiainen Riina
STTK ry.